FOLKTINGET

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asia: **Svenska Finlands folktingin kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain kumoamisesta ja poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta, HE 217/2021 vp**

Viite: **Kirjallisen asiantuntijalausunnon pyyntö hallintovaliokunnan kokoukseen 11.3.2022**

Svenska Finlands folkting kiittää eduskunnan hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta ottaa kantaa hallituksen esitykseen. Lakisääteisen tehtävänsä mukaisesti (laki Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä 1331/2003) Folktinget kommentoi ehdotusta ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien toteutumisen osalta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on esittää laki, jolla kumotaan laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista (126/1992). Kihlakuntajakoa ei sovelleta enää yleisesti aluejaon perusteena valtion hallinnossa ja lain katsotaan olevan harhaanjohtava valtion hallinnon tosiasiallisen alueellisen järjestäytymisen kannalta.

Kihlakuntajakoa käytetään kuitenkin edelleen perusteena poliisilaitosten ja Rajavartiolaitoksen aluejaolle. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutosta poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:ään, joka koskee paikallispoliisia. Esityksen mukaan poliisilaitosten toimialueet muutettaisiin järjestettäviksi siten, että poliisilaitoksen toimialueena on yksi tai useampi maakunta tai kunta kihlakunnan sijaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään poliisilaitosten ja alueellisten yksiköiden toimialueista.

<u>Viisi alueellista yksikköä, joissa ruotsi on enemmistökielenä</u>

Esityksen mukaan poliisilaitosten alueellisten yksiköiden kielellinen asema ei muutu yksiköissä, joissa ruotsi on enemmistökielenä. Esityksellä ei ole vaikutuksia ruotsinkielisiin palveluihin eikä muutoinkaan kielellisten oikeuksien toteutumiseen. Alueellisten yksiköiden toimialueet pysyisivät ennallaan riippumatta siitä, että toimialueet määritellään kuntarajojen, ei kihlakuntajaotuksen mukaan.

Folktingetillä ei ole ehdotukseen huomautettavaa. On kuitenkin hyvin tärkeää, että alueellisten yksiköiden toimintaedellytykset turvataan käytännössä.

Folktinget toteaa, että alueelliset yksiköt on perustettu erityisesti ruotsinkielisten poliisipalveluiden turvaamiseksi ja ne ovat myös vastuussa kunkin poliisilaitoksen

ruotsinkielisen palvelun kehittämisestä. Eduskunnan hallintovaliokunta on todennut, että ”alueellisella yksiköllä tulee olla sellaiset resurssit, osaaminen ja asema, että myös käytännössä suomenkieliset ja ruotsinkieliset palvelut turvataan” (HaVM 7/2009 vp). Folktinget on kuitenkin kokenut, että lainsäädännön tavoitetta ei ole saavutettu lainsäätäjän tahdon mukaisesti.

Vuonna 2016 Poliisihallitus totesi sisäministeriölle antamassaan lausunnossa, että alueellisten yksiköiden valmius turvata lupa- ja poliisipalvelut ruotsiksi on heikentynyt poliisin hallintorakenneuudistuksen (PORA I ja III) seurauksena. Palveluiden lukumäärä alueellisissa yksiköissä on vähentynyt ja ruotsin kielen käyttö yksiköissä sekä työkielenä että hallinnossa ylipäänsä on vähentynyt. Ruotsin kieli jää usein vain suullisen kommunikaation välineeksi. Poliisihallitus totesi, että on paikallaan analysoida ja miettiä, mitä edellytyksiä ja resursseja tarvitaan pitkällä aikavälillä ja vuosittaisessa resurssienjaossa, jotta poliisilaitosten ruotsinkieliset palvelut voidaan turvata ja niitä voidaan kehittää. (POL-2016-5644, 1.6.2016)

Myös Folktinget on sitä mieltä, että alueellisten yksiköiden toimintaedellytysten parantaminen on välttämätöntä. Palveluita ja tehtäviä on siirretty yksiköiltä muille poliisiasemille, mikä ei vastaa PORA-rakenneuudistuksen yhteydessä käyttöön otettuja säädöksiä. Palvelujen ja tehtävien kielitaitoedellytykset on samalla muutettu hyvistä ruotsin kielen taidoista tyydyttäviin. Tämän lisäksi toimintojen ja palvelujen keskittäminen muille poliisiasemille on johtanut ruotsin kielen käytön vähenemiseen työkielenä ja hallinnon kielenä, mikä käy ilmi myös Poliisihallituksen lausunnosta. Koska erityispalvelut ja -tehtävät sekä esimiespalvelut ja -tehtävät on keskitetty, vaarantuvat myös ruotsinkielisten poliisien yhtäläiset mahdollisuudet ammatissa etenemiseen. Kootusti voidaan todeta alueellisten yksiköiden toimintaedellytysten ja ruotsin kielellä tarjottavien palveluiden järjestämisen heikentyneen merkittävästi rakennemuutosten seurauksena.

Pitkällä aikavälillä on vaarana, että seuraukset ulottuvat myös valtakunnalliseen ruotsinkieliseen poliisikoulutukseen. Yhteistyöllä alueellisten yksiköiden ja Ahvenanmaan poliisiviranomaisen kanssa on keskeinen merkitys Poliisiammattikorkeakoulun ruotsinkieliselle koulutukselle. Opetuksessa vaadittavan erikoisosaamisen takia on hyvin tärkeää, että alueellisille yksiköille annetaan mahdollisuus osallistua opetukseen luennoitsijoiden avulla tarpeen mukaan, mikä puolestaan edellyttää yksiköiltä riittäviä henkilöstöresursseja.

Koska alueelliset yksiköt on luotu erityisesti ruotsinkielisten poliisipalveluiden turvaamiseksi ja koska ne sen lisäksi vastaavat ruotsinkielisten palveluiden kehittämisestä kussakin poliisilaitoksessa, niillä on hyvin keskeinen asema asukkaiden kielellisten perusoikeuksien toteutumisessa.

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 16 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriö voi asetuksella säätää tarkemmin poliisiyksiköiden asemasta ja tehtävistä. Tietojemme mukaan tällaista asetusta ei ole vielä annettu alueellisten yksiköiden osalta.

Folktinget pyytää siksi eduskunnan hallintovaliokuntaa kirjaamaan mietintöönsä, että

- **sisäministeriön tulisi asetuksella tarkentaa alueellisten yksiköiden asemaa ja tehtäviä erityisesti yksiköiden ruotsinkielisten poliisipalveluiden turvaamisen ja kehittämisen osalta kussakin poliisilaitoksessa.**

- **valtioneuvoston asetusta tulisi selventää viittauksella kielellisten oikeuksien toteutumiseen siten, että poliisilaitosten toimialueiden kielellinen jaottelu ja alueellisten yksiköiden kielellinen asema kirjataan asetusluonnokseen.**

Helsingissä 8. maaliskuuta 2022

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Christina Gestrin	Kristina Beijar
Folktingetin sihteeri	Hallintoasioiden asiantuntija